

(Российская Газета, 6. 4.2012)

Ми са Америком желимо конструктивне односе, а приморавају нас да будемо њени такмаци. Желимо да се договарамо са Вашингтоном, а принуђени смо да јачамо своју одбрану и супротстављамо се плановима Беле куће у све већој лепези разних питања. Али ко су, у ствари, они који руско-америчке односе редовно доводе у ћорсокак, ко су они који који су термин “ресетовање односа” од нечег реалног преобратили у митолошки термин?

Показало се да се један од архитеката тог “ресетовања”, Мајкл Мекфол свега неколико месеци по свом постављању за амбасадора САД у нашој земљи, уплео у масу скандала. Њихов врхунац је постала она карактеристика коју је том шефу америчке дипломатске мисије дао [руски] министар спољних послова Сергеј Лавров. Шеф руског министарства спољних послова, који је иначе врло умерен у својим јавним исказима, прошле недеље је Мекфолов наступ по питању противракетне одбране назвао енглеском речју “arrogant”, што у преводу значи “груб, дрзак, надмен”. Министар Лавров је казао: „Амбасадор -пријатељ државе [у којој је] – треба да схвата да мора узимати у обзир и интерес те државе“, дајући тиме на знање том дипломати: Москва на његова деловања не гледа као на пријатељска.

Неколико дана после Лавровљевог наступа, амерички амбасадор је преко “Твитера” саопштио да није био исправно схваћен. Тачније: да је превод његових речи био погрешан. Али, чак и да је Мекфол у томе у праву, у његову верзију приче са преводом руско јавно мњење ипак никада неће поверовати. То је тако, нарочито ако се у обзир

узму раније изјаве америчког дипломате да је “Русија дивља земља”. Мекфолова понављана извињења и појашњења, оставила су за собом толико много “талога”, да скоро више и не остаје нека нада за побољшање односа Москве са Вашингтоном. Али, и сам амерички председник Барак Обама је у ствари већ признао: до нових америчких избора није могуће рачунати на приближавање ставова по најболнијим питањима. У једном свом одговору руском председнику Дмитрију Медведеву (који су новинари случајно имали прилике да чују), он је поштено појаснио да ће се о омекшавању америчког става по питању противракетне одбране (ПРО) моћи разговарати тек после америчких избора. Међутим, чак и та изјава из кулоара, која није ни била намењена непозваним ушима, није звучала баш убедљиво.

Наравно, могло би се претпоставити да је Мекфолу Бела кућа намерно наложила да у овој етапи изиграва – њему иначе несвојствену улогу “јастреба”, који је на стражи америчких интереса. Отуда и његове изјаве да “САД неће прихватити никаква ограничења у области ПРО, јер – безбедност наших грађана и савезника је наш главни приоритет”. Реална политика би започела касније – онда када се слегну предизборне страсти. Али, то су само претпоставке. Они, који ни данас, ни убудуће Бараку Обами неће дозволити да учини чак ни пола корака у сусрет Русији, јесу амерички бирачи и америчко јавно мњење. То нису само присталице републиканаца који на претходним кандидатским изборима бирају између ултраконзервативца и обичног конзервативца, а обојица априори на Русију гледају као на главног непријатеља. И међу члановима демократске странке се питање геополитике све чешће своди на ону тезу коју шире америчка масовна средства информација: Москва омета Америку у остваривању америчких планова. На тај начин, у очима многих Американаца, Русија постаје – ако не баш непријатељ, онда као минимум: геополитички противник који стално поставља препреке САД и њиховим савезницима. Отуда и потиче категоричко одбијање званичног Вашингтона да Москви пружи правне гаранције за њену безбедност, као и она потпуно неуверљива обећања да системи ПРО неће бити уперени против Русије и неће угрожавати њене интересе.

Када се у америчкој штампи редовно размишља о томе како да се ослаби Русија и снизе цене нафте, како би на тај начин минирали могућности руског буџета за финансирање одбране, онда је тешко рачунати на настављање “ресетовања”. Тако, лист “Чикаго трибјун” пише: „Ранији непријатељ – Русија, поново постаје једна од главних сметњи иностраним интересима Америке, па ће и убудуће остајати трн у оку нашој држави“.

Приметно слабљење Америке, које за последицу има њену неспособност да у ранијим размерама контролише ситуацију у свету, приморава политичку елиту те државе да трага за уверљивим објашњењима насталих геополитичких проблема. У таквој ситуацији, Русија им одлично пасује у улози “личности из сенке“ која Вашингтону омета да оствари оно што је замислио. У овој предизборној ситуацији, америчком бирачу је потребно предочити једноставно објашњење зашто у земљи настају економски проблеми, ко је крив за то што се погршава ситуација у Авганистану, као и за то што Иран стоји на прагу да направи атомско оружје.

Амерички бирач, под условима муњевитих промена у свету, од своје владе очекује стопроцентну гаранцију безбедности– баш онаквих гаранција које које код Американаца изазивају осећања да су они неповредиви. То је јесте она колективна америчка надменост која у многим погледима угрожава и безбедност саме Америке – а то је и имао у виду руски министар спољних послова Лавров, када је у односу на Мекфола употребио термин “арогантан“.

Што се Русији у јавном мњењу САД буде активније лепила етикета главног спољног непријатеља Америке, то ће и новоизабрани председник САД имати мање шансе да “откаже“ ту започету кампању. То још није нови “хладни рат“ – али очигледно је да локални договори [са Русијом] - као на пример онај о транзиту не-војних терета САД за Авганистан преко територије Русије, ипак не доводе до међусобног зближавања на другим спољнополитичким стазама. Насупрот томе, сваки нови [амерички] увод Русији – као што је, на пример, пресуда руском држављанину Виктору Буту, или она изјава Стејт департамента да наставља финансирање “невладиних“ организација у Русији, повећава затегнутост међусобних државних односа.

Нимало пријатељско понашање америчког амбасадора у Москви, Мајкла Мекфола, на које је руско министарство спољних послова скренуло пажњу, само је одраз тих негативних тенденција према Русији које и иначе постоје у америчком естаблишменту. МекФол не може себи да дозволи да плива против токова под условима напрегнуте предизборне борбе у САД. Али, нашавши се на предњим положајима америчко-руског антагонизма, амбасадор тиме ставља крст на своју репутацију присталице “ресетовања“ и чини да нада у повратак на њу све више постаје илузорна.

Са руског посрбио **Василије Клефтакис**